

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

V. quemadmodum ipsi à Patribus quibusdam objectum est:

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

Hermogenem enim Hæreticum eodem modo ratiocinatum esse refert Tertullianus libro A
 peculiari ipsum oppugnans; Deum enim aiebat semper fuisse Dominum, Dominum au-
 tem ab omni retro ævo esse non potuisse, nisi semper fuisset aliquid, cuius esset Dominus;
 proindeque materiae semper Dominum fuisse; unde efficitur numquamnon fuisse mate-
 riam. Hanc ratiocinationem à veteribus Philosophis sumferant Marcionistæ, eamque in
 Proclo oberit Philoponus De aternitate mundi. At quamvis mundum ex materia qui-
 dem æterna, à Deo tamen conditum dixerit post Socratem Plato; & in tempore quoque
 creatum affirmaverit, ut tradunt Ambrosius, & Zacharias Mitylenæus; atque ita dixisse
 eum Aristoteles & Theophrastus censuerint; Platonici tamen recentiores, ut magistrum
 suum cum Aristotele conciliarent, factum quidem mundum dixisse Platonem fatebantur,
 at ab æterno; adeo ut principio temporis careret, sed principium causæ, Deum nempe B
 haberet; *nec esse hoc videlicet temporis, sed substitutionis initium, ut ait Augustinus libr. 10. De
 Civit. Dei, cap. 31. qui & hoc comparatione quadam explicari à Platoniciis ita scribit: Si-
 cut enim, inquit, si pes ex æternitate semper fuisset in pulvere, semper ei subesset vestigium; quod ta-
 men vestigium à calcante factum nemo dubitaret, nec alterum altero prius esset. quamvis alteram ab al-
 tero factum esset: sic, inquit, & mundus, atque in illo Dei creati, & semper fuerunt, semper existente
 qui fecit. & tamen facti sunt.* Atque hanc fuisse Platonis mentem pertendunt Boëtius: Simp-
 licius item, Taurus, Porphyrius, & Proclus: Censorinus, Apuleius, & Macrobius. Vi-
 gente hac itaque Origenis temporibus, & vulgo inter Platonicos recepta sententia, in
 eam quoque ille concessit.

In alterum porro, de perpetua mundorum propagatione placitum unde inductus sit, si C
 quis quarere velit, nihil occurrit verisimilius quam id ab eo esse confictum ad illud Stoi-
 corum, quod conflagraturum mundum hunc statuit, aliumque huic omni ex parte con-
 similem, vel parum certe discrepantem præditurum; adeo ut non huius solum figuram
 penitus referat, sed eisdem etiam casus, eadem omnia; alteroque hoc etiam combusto,
 alium oriturum postea, ac deinde alium, renascentibus semper ac conflagrantibus mun-
 dis. Platonici vero, & Pythagorei, ab Ægyptiis instructi, mundum quidem incorruptibi-
 lem autumabant, sed sideribus post longos amfractus ad eandem stationem reversis, rur-
 sum eventura eadem, eisdemque nascituros homines, & in pristinam formam reditura
 omnia, quam simili vigente astrorum positione tenuerunt. Quamvis autem e Justinodi de-
 lirationes libro 5, contra Celsi, exploferit Adamantius, pro eo ac debuit; nihilominus ta- D
 men ex his recoctis suum illud procadisse dogma censuerim; accedente præsertim gemi-
 no, quem recitavimus supra Salomonis, & Isaia loco, ad quem falsa interpretatione detor-
 tum interpolatas illas Philosophorum opiniones concinnavit.

V. Minime illud quidem silentio premissum Patres Origeni condonarunt, nam & refellit-
 tur à Methodio apud Photium Cod. 235. & ab Hieronymo Epist. 59. ad Avit. cap. 2. his
 verbis: In secundo autem libro (*ἀπὸ ἀρχῶν*) mundos assertit innumerabiles, non juxta Epicuram uno
 tempore plurimos & sui similes, sed post alterius mundi finem alterius esse principium: & ante hunc no-
 strum mundum, alium fuisse mundum: & post hunc alium esse futuram, & post illum alium, rursusque
 ceteros post ceteros. Et dubitat utrum futurus sit mundus alteri mundo ita ex omni parte similis, ut
 nullo in eis se distare videantur, an certe nunquam mundus alteri mundo ex toto indifferens, & similis
 sit futurus. Mox adducit verba Origenis: Et idcirco arbitror pro varietate causarum diversos mun-
 dos fieri; & elidit errores eorum, qui similes sui mundos esse contendunt. Tradita fuisse hæc eadem
 ab Origene libr. 1. & 3. *ἀπὸ ἀρχῶν*, refert Hieronymus cap. 1. & 3. ejusdem Epistolæ;
 quamobrem & hunc in crimen vocat Apolog. libr. 1. cap. 5. & libr. 2. cap. 3. Iustinianus
 quoque in Epistola ad Menam ita scribit: *Ἐπισημαίνω δὲ καὶ τὸ ἄλλο τὸ εἶναι τὸν κόσμον οὐκ ἄλλοτερον
 καὶ τὸ ἴδιον παρῆσθαι, καὶ τὸ εἶναι μελλόντα. Statuit autem & diversos consiisse mundos, & con-
 stare, partim præteritos, partim futuros.*

Notanda vero accurate quæ præcedunt: *καταίτιο δὲ τὸ πάσης διοικήσεως ἀνάγκη δὲ
 μὴ διοικήσας τὸ λέγειν ὅτι πάντα τὰ ἴσον, καὶ τὰ εἶδη συνάλασθαι ἕνα τὸ θεῶν.* Illud vero omni impietate ple-
 num ipse fabulatur, dicens omnia genera & species esse Deo coæternas. Ipsa etiam verba adducit Iu-
 stinianus ad calcem Epistolæ de libr. 1. *ἀπὸ ἀρχῶν*. Parem suo tempore propugnasse doctrinam
 Origenistæ quosdam significare videtur Orosius in Commonitorio ad Augustinum,
 Primum omnia antequam facta apparent, semper in Dei sapientia facta mansisse dicens hoc verbo:
 Deus enim quæcumque fecit, faciendo non cepit. Quæ multis refutat Augustinus in libro contra
 Priscillianistas & Origenistas, cap. 8. Pulsat eadem de causâ Origenem Nicephorus, non
 genera & species, sed *ἅπαντα* Deo coæterna statuisse ipsum prædicans; perperam scilicet,
 ut videtur, accepta Origenis sententia, aperte tamen exposita libr. 1. *ἀπὸ ἀρχῶν*, apud
 Iustinianum in fine Epistolæ ad Menam: Genera, inquit, omnia & species semper erant; non ita
 de singularibus differens, numero dixerit quispiam. Hanc in sententiam Origenem magistri

A sui Platonis Idea perpulerunt. Itaque genera & species Deo esse coeterna eatenus dixerit, quatenus Deus ab omni retro aëvo ea in mente habuit.

Vl. Verumtamen quantumvis hæc diserte videatur affirmasse Origenes, id tamen præmisit in Proemio librorum *ὁμιλιὰς ἀποκάλυψιν*. Est præterea illud Ecclesiastica predicatione desinitum, quod mandus iste factus sit, & à certo tempore caperit, & pro ipsa sui corruptione solvendus. Quid tamen ante hanc mundum fuerit, aut quid post mundum erit, iam non pro manifesto multis innotuit: non enim evidenter de his in Ecclesiastica predicatione sermo profertur. Quorum rerum obscuritatem significari ait per alas illas quatuor Seraphimorum duorum, quæ Dei faciem ac pedes velabant. Unde existimari potest, quæcunque super hoc argumento conscripsit, velut meras conjecturas proposuisse, non tamquam dogmata asseverasse.

B Prætermittere vero minime decet illud Hieronymi è libr. i. in Epist. ad Tit. non longe ab initio: *Sex millia necdum nostri orbis impleantur anni, & quantas prius æternitates, quanta tempora, quantas sæculorum origines fuisse arbitrandum est, in quibus Angeli, Throni, Dominationes, cæteræque Virtutes seruerint Deo, & absque temporum vicibus, absque mensuris, Deo iubente, subsisterint.* Materiam autem à Deo ante mundum creatam posuerunt Philo, Tatianus, Lactantius, & alij, ex qua mundum postea fabricaverit.

Vll. Multorum disputationibus ita celebrata est ea Origenis opinio, quæ Paradisi configurationem ad allegoricam expositionem detorquet, ut nostrum quoque postulare videatur examen. Arbitratus ille est Paradisum hunc qui terrestris vulgo dicitur, positum in tertio cælo fuisse; arbores vero, aliaque quibus velut terrestris quidam notatur locus, ac reliqua denique omnia allegorice explicavit: nam animas in cælo degentes, per Adamum & Evam in Paradiso creatos signari opinatus est; crimina quæ illic animæ admittunt, per vetiti mali esum; animarum exilium propter delicta, per expulsionem primorum parentum è Paradiso; terrenum corpus & mortale animabus impositum, per scortas tunicas, quibus Adamum & Evam Deus induit.

Id ipsi obijciunt Methodius apud Epiphanius Har. 64. cap. 47. & Photium Cod. 234, Eustathius De Engastrimycho, ipse Epiphanius capit. 4. ejusdem Hæreseos, & in Ancorato, cap. 54: quibus locis ostendunt opinionem suam firmasse Origenem hoc Pauli testimonio 2. Cor. 12. 2, 3, 4. ubi raptum se fuisse ait in tertium cælum, & in Paradisum; ex eoque collegisse idem esse Paradisum ac tertium cælum; quod negant Methodius &

D Epiphanius, Paradisum à tertio cælo distinguendum esse asserentes. *Quis audiat, inquit alibi Epiphanius, in tertio cælo donantem nobis Origenem Paradisum, & illum quem Scriptura commemorat, de terra ad cælestia transferentem, & omnes arbores, quæ scribuntur in Genesi, sic allegorice intelligentem, quod scilicet arbores Angelica fortitudines sunt, cum hoc veritas non recipiat? & postea: Sed dicit: Legimus quod S. Paulus raptus sit usque ad tertium cælum, & usque in Paradisum. Bene dicit: Quando ponit tertium cælum, & postea addit, Et in Paradisum; ostendit alibi esse cælum, & alibi Paradisum.* Atque id Iohanni Hierosolymitano objectum, minime ab ipso purgatum fuisse ait Hieronymus Epist. 61. ad Pammach. cap. 3. qui & in caput 10. Danielis, *Lorum, inquit, deliramenta conticescant, qui umbras & imagines in veritate quaerentes, ipsam conantur evincere veritatem; ut flumina & arbores & Paradisum potent allegoria legibus se debere subtrahere.* Sophronius quoque in Epistola ad Sergium, & Anastasius Sinaita libr. 7. Anagog. Contemplat. & Iohannes Damascenus in libro De hæresib. & Cedrenus, Paradisi plantationem ab Origenistis sublatam, corpus Adamo & Evæ detractum, & serpentis colloquium refutatum criminantur. Sed audiamus ipsum Origenem: *Cuinam quæro, inquit, sensum habenti convenienter videbitur dictum, quod dies prima, & secunda, & tertia, in quibus & vespera nominatur & mane, sine tunc sine Sole, & sine Luna, & sine stellis; prima autem dies sine cælo? Quis vero ita idiotas invenitur, ut putet velut hominem quendam agricolam Deum plantasse arbores in Paradiso, in Eden contra Orientem, & arbores vitæ plantasse in eo, id est lignum visibile, & palpabile, ita ut corporalibus dentibus manducant quis ex ea arbores vitam percipiat? & rursus ex alia manducant arbores boni & mali scientiam capiat? Sed & illud quod Deus post meridiem deambulare dicitur in Paradiso, & Adam latere sub arbores, eque idem nullum arbitror dubitare, quod figurali tropo hæc à Scriptura preferantur, quo per hæc quedam mystica indicentur.* Vide item Homil. 1. in Genes. & libr. 4. contr. Cels.

In eam sententiam traxit Origenem Philo ad allegoriam hæc ipsa itidem flecens in fine libri De opificio sex dierum, & in 1. libr. allegor. Legis. traxit & Papias, & Irenæus, & Pantænus, & Clemens Alexandrinus, quos Paradisi descriptionem ad mysticam expositionem deflexisse narrat Anastasius Sinaita libr. 7. Anagog. Contemplat. eorumque deinde exemplo Gregorium utrumque. Origenem vero secutus est Ambrosius, & Paradisum terrestrum in cælo tertio collocavit, eodem innixus Pauli loco, ex quo opinioni suæ robur addidit Origenes existimavit. Hæc ille quidem in libro De Paradiso, cap. 3. quamvis alibi in 1. cor. 6. Paradisum terrestrum ab eo distinguit, in quem sublatus fuit Paulus. At in Epistola ad Sa-

Orig. Hom. 4. in Iosam.

Epiphanius in Epist. ad Iosam, Hierosol. cap. 3.

Orig. libr. 4. De Iosam. cap. 2.